

**LIETUVOS RESPUBLIKOS KRIZIŲ VALDYMO IR CIVILINĖS SAUGOS ĮSTATYMO
NR. VIII-971 1, 2, 7, 9, 11, 12, 13, 21, 22, 23, 52 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO,
ĮSTATYMO PAPILDYMO VI¹ SKYRIUMI IR NAUJU 1 PRIEDU
ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ
NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 12, 526, 589 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO 285
STRAIPSNIO IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS
RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 72 IR 589
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIV-2916 2 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ
NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 479, 480, 589 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO
ĮSTATYMO NR. XIV-2904 3 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai.

Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo Nr. VIII-971 1, 2, 7, 9, 11, 12, 13, 21, 22, 23, 52 straipsnių ir priedo pakeitimo, Įstatymo papildymo VI¹ skyriumi ir nauju 1 priedu įstatymo projektas (toliau – KVCSĮ projektas), Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 12, 526, 589 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektas (toliau – ANK projektas), Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 285 straipsnio ir priedo pakeitimo įstatymo projektas (toliau – BK projektas), Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 72 ir 589 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIV-2916 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – ANK Nr. XIV-2916 pakeitimo projektas) ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 479, 480, 589 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo Nr. XIV-2904 3 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – ANK Nr. XIV-2904 pakeitimo projektas) (toliau kartu – Įstatymų projektai) parengti siekiant į nacionalinę teisę perkelti 2022 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2022/2557 dėl ypatingos svarbos subjektų atsparumo, kuria panaikinama Tarybos direktyva 2008/114/EB¹ (toliau – CER direktyva).

CER direktyvos pagrindinis tikslas – sustiprinti paslaugų, būtinų gyvybiškai svarbioms visuomenės funkcijoms ar ekonominei veiklai palaikyti, teikimą didinant tokias paslaugas teikiančių subjektų atsparumą ir apsaugą nuo nepageidaujamų reiškinių, nuolat kintančių rizikų ir grėsmių. Pažymėtina, kad Tarybos direktyva 2008/114/EB, kurią panaikina minėtoji CER direktyva, buvo taikoma tik energetikos ir transporto sektoriams numatant procedūrą, pagal kurią šiuose sektoriuose nustatyta Europos ypatingos svarbos infrastruktūra, kurios sutrikdymas ar sunaikinimas turėtų reikšmingą tarpvalstybinį poveikį mažiausiai dviem valstybėms narėms. Atsižvelgiant į vis didėjančią tarpsektorinę tarpusavio priklausomybę ir besikeičiančią geopolitinę situaciją CER direktyva siekiama atnaujinti esamą Europos Sąjungos (toliau – ES) sistemą dėl ypatingos svarbos infrastruktūros atsparumo praplečiant sektorių, kuriems nustatomi atitinkami reikalavimai, spektrą ir kiekvienai valstybei narei nustatant tokius įpareigojimus:

- priimti nacionalinę strategiją ir reguliariai atlikti rizikos vertinimą;
- atsižvelgus į rizikos vertinimo rezultatus nustatyti subjektus, teikiančius esmines paslaugas, reikalingas visuomenei, ekonomikai, visuomenės sveikatai ir saugai bei aplinkai;
- remti nustatytus ypatingos svarbos subjektus siekiant padidinti jų atsparumą, t. y. teikti rekomendacinę medžiagą, rengti pratybas, konsultuoti ir užtikrinti mokymą;
- nurodyti sąlygas, kuriomis ypatingos svarbos subjektas gali prašyti atlikti darbuotojų, vykdančių didesnės rizikos funkcijas, patikrinimus;

¹ 2008 m. gruodžio 8 d. Tarybos direktyva 2008/114/EB dėl Europos ypatingos svarbos infrastruktūros objektų nustatymo ir priskyrimo jiems bei būtinybės gerinti jų apsaugą vertinimo.

- užtikrinti, kad ypatingos svarbos subjektai atliktų savo rizikos vertinimą ir nustatytų riziką, galinčią sutrikdyti jų galimybes teikti esmines paslaugas;
- užtikrinti, kad ypatingos svarbos subjektai imtųsi techninių, saugumo ir organizacinių priemonių savo atsparumui didinti, praneštų nacionalinėms valdžios institucijoms apie incidentus, turinčius didelį trikdymą poveikį.

Kad CER direktyvos nuostatos būtų tinkamai suderintos su nacionaliniu teisiniu reguliavimu, KVCSĮ projekte siūloma numatyti ypatingos svarbos subjektų identifikavimo mechanizmą ir reikalavimus, taikomus siekiant užtikrinti tokių ypatingos svarbos subjektų atsparumą ir jų veiklos tęstinumą. Atitinkamai ANK ir BK projektuose siūloma sistemiškai peržiūrėti nuostatas (ypač galiojančias sankcijas) ir numatyti atsakomybės taikymą už su ypatingos svarbos subjektų atsparumo užtikrinimu susijusių reikalavimų nevykdymą bei melagingų pranešimų ar žinių apie ypatingos svarbos subjektui gresiantį pavojų arba didelę nelaimę paskleidimą.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai.

Rengiant Įstatymų projektus dalyvavo Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanclerio 2024 m. sausio 18 d. įsakymu Nr. V-6 „Dėl darbo grupės sudarymo“ sudaryta darbo grupė. Įstatymų projektų rengimą koordinavo Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Viešojo saugumo politikos grupės (vadovas Darius Domarkas, tel. (0 5) 271 8881, el. p. darius.domarkas@vrm.lt) vyresnioji patarėja Jurgita Laskevičiūtė (tel. (0 5) 271 8432, el. p. jurgita.laskeviciute@vrm.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai.

Pažymėtina, kad iki CER direktyvos priėmimo ir įsigaliojimo aktualios Tarybos direktyvos 2008/114/EB nuostatos į nacionalinę teisę buvo perkeltos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. rugpjūčio 17 d. nutarimu Nr. 943 „Dėl Europos ypatingos svarbos infrastruktūros objektų nustatymo, priskyrimo šiems objektams ir jų saugumui užtikrinti būtinų priemonių parengimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, kuriame nustatyta Lietuvos Respublikoje esančių tam tikrų valstybinės reikšmės objektų nustatymo, priskyrimo Europos ypatingos svarbos infrastruktūros objektams ir jų saugumui užtikrinti būtinų priemonių parengimo tvarka. Minėtas nutarimas pradėjus taikyti CER direktyvos nuostatas nebeteis aktualumo.

2022 m. gruodžio 8 d. Lietuvos Respublikos Seimui priėmus Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatymo Nr. VIII-971 pakeitimo įstatymą Nr. XIV-1640 (minėtas įstatymas išdėstytas nauja redakcija kartu pakeitus ir jo pavadinimą – Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymas (toliau – KVCSĮ), sudarytos teisinės prielaidos koordinuotam ir efektyviam pasirengimui valdyti krizes ir ekstremaliasias situacijas, jų prevencijai, nuolatinei situacijų stebėsenai, vertinimui ir veiksmingam krizių bei ekstremaliųjų situacijų valdymui. Pasirengimo ekstremaliosioms situacijoms ir krizėms, grėsmių stebėsenos ir vertinimo procesai konsoliduoti Lietuvos Respublikos Vyriausybės lygmeniu tam įsteigiant Nacionalinį krizių valdymo centrą (toliau – NKVC). Atsižvelgus į tai, kad iš CER direktyvos kyla poreikis turėti kontaktinį punktą ryšiams su Europos Komisija ir ES valstybėmis narėmis bei kitomis užsienio šalimis palaikyti, taip pat nustatomi nauji reikalavimai ir įpareigojimai ūkio subjektams, o CER direktyva pagal savo tikslą ir reguliavimo dalyką patenka į taikymo sritį, kurią reglamentuoja KVCSĮ, būtent KVCSĮ pasirinktas kaip pagrindinis teisės aktas nacionalinės teisės ir CER direktyvos nuostatoms suderinti.

KVCSĮ 1 straipsnyje nurodyta šio įstatymo paskirtis – nustatyti krizių ir ekstremaliųjų situacijų prevencijos, pasirengimo krizėms ir ekstremaliosioms situacijoms, jų valdymo ir padarinių šalinimo teisinius pagrindus. Tačiau nei minėtame straipsnyje, nei kitose nuostatose nėra įvardintų iš CER direktyvos išplaukiančių išimčių dėl perkeltinų CER direktyvos nuostatų tam tikriems subjektams netaikymo².

² CER direktyva netaikoma viešojo administravimo subjektams, vykdančiams savo veiklą nacionalinio saugumo, viešojo saugumo, gynybos ar teisės saugos srityse, įskaitant nusikalstamų veikų tyrimą, atskleidimą ir baudžiamąjį persekiojimą už jas. Be to, valstybės

Galiojančiuose nacionaliniuose teisės aktuose vartojamos sąvokos, kurios savo esme prilygintinos CER direktyvoje apibrėžtoms sąvokoms: KVCSĮ 2 straipsnyje nurodytos sąvokos „ekstremaliąji situacija“, „ekstremalusis įvykis“, „įvykis“, „ypatingas įvykis“, „krizė“ pagal savo turinį atitinka CER direktyvoje nurodytą sąvoką „incidentas“; CER direktyvoje įvardintos sąvokos „standartas“ ir „techninė specifikacija“ apibrėžtos 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 1025/2012 dėl Europos standartizacijos, kuriuo iš dalies keičiamos Tarybos direktyvos 89/686/EEB ir 93/15/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 94/9/EB, 94/25/EB, 95/16/EB, 97/23/EB, 98/34/EB, 2004/22/EB, 2007/23/EB, 2009/23/EB ir 2009/105/EB ir panaikinamas Tarybos sprendimas 87/95/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1673/2006/EB, kurio nuostatos įgyvendintos Lietuvos Respublikos standartizacijos įstatymu; atitinkamai sąvoka „viešojo administravimo subjektas“ apibrėžta Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 2 straipsnyje. Tačiau KVCSĮ trūksta tokių CER direktyvoje nurodytų sąvokų, kaip „atsparumas“, „ypatingos svarbos subjektas“, „ypatingos svarbos infrastruktūra“, „esminė paslauga“, „rizika“, „rizikos vertinimas“.

CER direktyva numato, kad kiekviena valstybė narė turi ne vėliau kaip 2026 m. sausio 17 d. priimti ypatingos svarbos subjektų atsparumo didinimo strategiją, kurioje remiantis atitinkamomis esamomis nacionalinėmis ir sektorinėmis strategijomis, planais ar panašiais dokumentais būtų nustatomi strateginiai tikslai ir politikos priemonės, siekiant užtikrinti ir išlaikyti aukštą ypatingos svarbos subjektų atsparumo lygį, į taikymo sritį įtraukiant bent priede išdėstytus sektorius³. KVCSĮ iki šiol nebuvo numatytas poreikis rengti panašaus pobūdžio visa apimančią dokumentą ar teisės aktą.

Be minėtos strategijos, CER direktyvoje reikalaujama, kad valstybės narės ne rečiau kaip kas ketverius metus atliktų rizikos vertinimą, kuriame būtų atsižvelgiama į susijusią gaivalinę ir žmogaus sukeltą riziką, įskaitant tarpsektorinio ir tarpvalstybinio pobūdžio riziką, nelaimingus atsitikimus, gaivalines nelaimes, ekstremaliąsias visuomenės sveikatos situacijas bei hibridines grėsmes ir kitas priešiško subjektų keliamas grėsmes, tarp jų ir teroristinius nusikaltimus. Toks rizikos vertinimas būtų naudojamas ypatingos svarbos subjektams identifikuoti ir jų atsparumo priemonėms nustatyti. Kaip numatyta CER direktyvos 6 straipsnio nuostatose, minėta strategija ir nacionalinio rizikos vertinimo rezultatai yra esminiai ramsčiai (greta kitų CER direktyvoje nurodytų kriterijų), kuriais vadovaujamasi identifikuojant ypatingos svarbos subjektus. Pažymėtina, kad pagal šiuo metu galiojančią KVCSĮ 9 straipsnio 1 dalies 3 punktą nacionalinį galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos vertinimą pavesta atlikti NKVC.

CER direktyva numato tiek poreikį turėti kompetentingas institucijas, atsakingas už direktyvoje išdėstytų taisyklių taikymą ir jų vykdymo nacionaliniu lygiu užtikrinimą (priežiūrą), tiek bendrąjį kontaktinį punktą, skirtą ryšių palaikymo funkcijai ir tarpvalstybiniam bendradarbiavimui su kitų valstybių narių bendraisiais kontaktiniais punktais vykdyti (CER direktyvos 9 ir 21 straipsniai). Pažymėtina, kad KVCSĮ jau ir dabar numatyti atitinkami instituciniai vaidmenys: NKVC veikia kaip centrinė nacionalinio lygmens institucija, kuri kartu koordinuoja ir tarptautinį bendradarbiavimą krizių valdymo srityje, ministerijos teikia atitinkamą informaciją NKVC ir padeda jam įgyvendinti su krizių valdymu susijusius uždavinius, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos bei savivaldybės merui (toliau – meras) pavesta vertinti įstaigų ir ūkio subjektų pasirengimą ekstremaliosioms situacijoms ir krizėms, duoti privalomus nurodymus bei taikyti atsakomybę. Toks modelis iš esmės atitinka ir iš CER direktyvos kylančią institucinį koordinavimo ir reikalavimų priežiūros bei vykdymo užtikrinimo mechanizmą.

narės užtikrina, kad CER direktyvos 11 straipsnis ir III, IV bei VI skyriai nebūtų taikomi jų identifikuotiems ypatingos svarbos subjektams sektoriuose, išdėstytoose priede pateiktos lentelės 3, 4 ir 8 punktuose.

³ Kaip nurodyta CER direktyvos 4 straipsnyje, toks dokumentas apima bent šiuos elementus: strateginius tikslus ir prioritetus, kuriais siekiama didinti bendrą ypatingos svarbos subjektų atsparumą; valdymo sistemą, padedančią siekti strateginių tikslų ir prioritetų, įskaitant įvairių institucijų, ypatingos svarbos subjektų ir kitų šalių, dalyvaujančių įgyvendinant strategiją, vaidmenų ir funkcijų aprašymą; priemonių, kurios yra būtinos siekiant didinti bendrą ypatingos svarbos subjektų atsparumą, aprašymą; ypatingos svarbos subjektų identifikavimo proceso aprašymą; teikiamos paramos ypatingos svarbos subjektams proceso aprašymą, įskaitant viešojo sektoriaus ir privačiojo sektoriaus bei viešųjų ir privačiųjų subjektų bendradarbiavimo stiprinimo priemones ir kt. aspektus.

CER direktyvos 22 straipsnyje numatyta, kad valstybės narės privalo nustatyti sankcijų, taikomų pažeidus pagal šią direktyvą priimtas nacionalines nuostatas, taisykles ir imtis visų būtinų priemonių užtikrinti, kad šios sankcijos būtų įgyvendinamos. Numatytos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad daug metų nekito už civilinę saugą reglamentuojančių teisės aktų nevykdymą ar pažeidimą nustatyti baudų dydžiai ANK. Todėl pastebimas neadekvatus sankcijų už nusižengimus skirtumas, vertinant sankcijos dydžio santykį su padaryto nusižengimo keliamu pavojumi žmonių sveikatai ir gyvybei: pvz., už ANK 526 straipsnyje numatytą KVCSĮ arba kitų krizių valdymą ir civilinę saugą reglamentuojančių teisės aktų nevykdymą ar pažeidimą gresia įspėjimas arba bauda asmenims nuo keturiolikos iki trisdešimt eurų ir įspėjimas arba bauda juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims – nuo trisdešimt iki šešiasdešimt eurų (administracinis nusižengimas, padarytas pakartotinai, užtraukia baudą asmenims nuo trisdešimt iki keturiasdešimt eurų ir juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims – nuo šešiasdešimt iki devyniasdešimt eurų), tuo tarpu už ANK 48 straipsnio 1 dalyje numatytą Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymo ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių triukšmo valdymą, nevykdymą ar pažeidimą numatyta bauda nuo vieno šimto iki šešių šimtų eurų. Už akivaizdžiai pavojingesnį civilinę saugą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimą numatytos baudos dydžiai yra daugiau nei kelis kartus mažesni nei už tiesioginės grėsmės žmonių gyvybei ar didelės vertės turtui nekeliantį administracinį nusižengimą. Kartu pastebėtina, kad pagal ANK 608 straipsnio 5 dalį, jeigu už padarytą administracinį nusižengimą šio kodekso specialiosios dalies straipsnyje numatytas įspėjimas ir nėra šio kodekso 610 straipsnio 2 dalyje nurodytų sąlygų, baigus administracinio nusižengimo tyrimą asmeniui skiriamas įspėjimas, nepaisant to, kad sankcijoje numatytos ir kitos administracinės nuobaudos. Be to, ANK 526 straipsnio 1 dalyje numatyta administracinio nusižengimo požymių turinti veika ANK 12 straipsnyje pripažįstama kaip mažai pavojinga administracinio nusižengimo požymių turinti veika. Tokio mažo dydžio baudos, įspėjimo taikymas bei administracinio nusižengimo požymių turinčios veikos pripažinimas kaip mažai pavojingos ne tik neįgyvendina administracinių nuobaudų paskirties „atgrasyti asmenis nuo administracinių nusižengimų ar nusikalstamų veikų darymo ir paveikti administracinius nusižengimus padariusius asmenis, kad jie laikytųsi įstatymų ir vėl nedarytų administracinių nusižengimų“, tačiau ir sudaro regimybę, kad administracinė atsakomybė traukiamiems asmenims pigiau ir patogiau sumokėti baudą nei investuoti į atitinkamų taisyklių nustatytų reikalavimų atitikimą ar laikymąsi arba pašalinti nustatytą pažeidimą. Siekiant tinkamai įgyvendinti CER direktyvą, ypač atsižvelgiant į poreikį numatyti veiksmingas ir atgrasančias sankcijas, numatytos administracinės atsakomybės taikymas neišskiriant reikalavimų, susijusių su ypatingos svarbos subjektų atsparumo užtikrinimu, nevykdymo pažeidimų, taip pat vertintinas kaip nepakankamas. Kartu pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 285 straipsnyje numatyta atsakomybė už melagingą pranešimą apie visuomenei gresiantį pavojų ar ištikusią nelaimę: tas, kas melagingai pranešė ar paskleidė žinią apie visuomenei ar valstybinės reikšmės objektui, kuris atitinka Civilinės saugos įstatyme nustatytus požymius, gresiantį pavojų arba didelę nelaimę, jeigu dėl to buvo iškvieistos pagalbos tarnybos, baudžiamas viešaisiais darbais arba bauda, arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki vienerių metų. Jeigu dėl tokio melagingo pranešimo ar paskleistos žinios kilo sumaištis ar buvo sutrikdyta valstybinės reikšmės objekto veikla, pažeidėjas baudžiamas bauda arba laisvės apribojimu, arba laisvės atėmimu iki dvejų metų, o jei dėl to buvo padaryta didelė turtinė žala, gresia bauda arba laisvės atėmimas iki trejų metų. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad minėtame BK straipsnyje yra išlikusi nebeaktuali nuoroda į ankstesnės redakcijos Civilinės saugos įstatymą, be to, straipsnio dispozicijos taip pat tikslintinos įtraukiant ypatingos svarbos subjektus, dėl kurių gali būti melagingai pranešta ar paskleista žinia apie jiems gresiantį pavojų arba didelę nelaimę.

Taip pat būtina pažymėti, kad pagal Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymą (toliau – NSUSOAĮ) išskiriamos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbios įmonės (pirmos kategorijos, antros kategorijos ir trečios kategorijos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbios įmonės), nurodytos NSUSOAĮ prieduose. Minėtų įmonių valdymo ir veiklos organizavimo klausimais galioja griežtas reglamentavimas, susijęs su fizinės ir

veiklos apsaugos bei kibernetinio saugumo reikalavimų užtikrinimu⁴, saugumo planų rengimu⁵, asmenų, pretenduojančių dirbti tokiose įmonėse, patikra⁶. Šiuo aspektu nustatyti reikalavimai taip pat tam tikra dalimi apima iš CER direktyvos kylančius reikalavimus, tačiau ne visi subjektai, kurie pagal CER direktyvą suprantami kaip ypatingos svarbos subjektai, patenka į nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių ratą. Todėl įgyvendinant minėtos direktyvos nuostatas būtina atsižvelgti į poreikį nenustatyti perteklinių (besidubliuojančių) reikalavimų, jeigu galiojančios teisės normos savo turiniu jau dabar leidžia užtikrinti aukštesnį atsparumo lygį nei to reikalauja CER direktyva, ir KVCSĮ numatyti taikymo išimtis.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

KVCSĮ projektu siūloma papildyti KVCSĮ 1 straipsnį, apibrėžiantį įstatymo paskirtį, reguliavimo objektą detalizuojančiomis nuostatomis, jog šis įstatymas nustato ir reikalavimus, taikomus siekiant užtikrinti ypatingos svarbos subjektų atsparumą bei jų veiklos tęstinumą. Kartu KVCSĮ 1 straipsnis papildomas nauja dalimi detalizuojant, kad KVCSĮ 12 straipsnio 3 dalies, 13 straipsnio 2 dalies ir 22 straipsnio 4 dalies, kiek tai susiję su ypatingos svarbos subjektų atsparumo užtikrinimu, ir atitinkamos VI¹ skyriaus nuostatos netaikomos ypatingos svarbos subjektams, priskirtiems šio įstatymo 1 priede nurodytiems bankininkystės, finansų rinkų ir skaitmeninės infrastruktūros sektoriams (šių išimčių numato CER direktyvos 8 straipsnis, pagal kurį valstybės narės užtikrina, kad CER direktyvos 11 straipsnis ir III, IV bei VI skyriai nebūtų taikomi jų identifikuotiems ypatingos svarbos subjektams sektoriuose, išdėstytuose priede pateiktos lentelės 3, 4 ir 8 punktuose). KVCSĮ projekte taip pat siūloma numatyti bendro pobūdžio normą, kad su ypatingos svarbos subjektų atsparumo užtikrinimu susijusiai įslaptintai informacijai taikomi Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatyme nustatyti įslaptintos informacijos reikalavimai, o su ypatingos svarbos subjektų atsparumo užtikrinimu susijusiai neįslaptintai informacijai – ypatingos svarbos subjekte nustatyti konfidencialios informacijos apsaugos reikalavimai, informacija keičiamasi tokiu būdu, kuris užtikrintų atitinkamos informacijos apsaugą.

KVCSĮ 2 straipsnį siūloma papildyti tokiomis naujomis sąvokomis:

Atsparumas – ypatingos svarbos subjekto gebėjimas užkirsti kelią įvykiui, ekstremaliajam įvykiui, ypatingam įvykiui, ekstremaliajai situacijai ar krizei, dėl kurių gali sutrikti arba nutrūkti būtinosios paslaugos teikimas, apsisaugoti nuo jo (-os), į jį (-ą) reaguoti, prieš jį (-ą) atsilaikyti, jį (-ą) sušvelninti, įveikti, prisitaikyti prie jo (-os) ir po jo (-os) atkurti veiklą.

Būtinoji paslauga – paslauga, kurios teikimas būtinas siekiant užtikrinti gyvybiškai svarbias valstybės funkcijas.

Ypatingos svarbos infrastruktūra – teritorijų, statinių, įrenginių ir konstrukcijų, kitokio turto ir (ar) informacinių sistemų visuma arba jų dalys, reikalingos būtinųjų paslaugų teikimui.

Ypatingos svarbos subjektas – juridinis asmuo, kita organizacija ar jų padalinys, pagal savo

⁴ Vyriausybė arba jos įgaliota institucija, įvertinusi juridinių asmenų veiklos ir įrenginių paskirties bei naudojimo ypatumus, nustato nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių, nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įrenginių ir turto fizinės ir veiklos apsaugos ir (arba) kibernetinio saugumo reikalavimus, kiek jų nereglementuoja Lietuvos Respublikos kibernetinio saugumo įstatymas. Taip pat Vyriausybė tvirtina pirmos ir antros kategorijos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių ir joms priklausančių ar jų valdomų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įrenginių ir turto, kurių fizinę apsaugą vykdo vidaus reikalų ministro valdymo srities įstaigos, sąrašą. Už nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių ir nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įrenginių ir turto, kurie neįtraukti į šioje dalyje nurodytą sąrašą, fizinės apsaugos organizavimą atsakingi nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių vadovai.

⁵ Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbios įmonės parengia nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių saugumo planus, kuriuose numatomos fizinio, kibernetinio, personalo saugumo, informacinio slaptumo priemonės. Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių saugumo planuose taip pat nurodomas turtas, kuris yra svarbus nacionaliniam saugumui užtikrinti vykdant svarbią veiklą.

⁶ Vyriausybė arba jos įgaliota institucija nustato asmenų (įskaitant nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių kolegialių priežiūros organų narius, valdymo organų narius ir vienasmenius valdymo organus), dirbančių nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbiose įmonėse ir (arba) su nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbiais įrenginiais, taip pat asmenų, kuriems dėl jiems priskirtų funkcijų ar pavesto darbo būtų suteikta teisė be palydos patekti prie šioje dalyje nurodytų įmonių, įrenginių ir turto ar priimti sprendimus dėl šių įrenginių ir turto funkcionavimo, einamų pareigų sąrašą, kuriame nurodo pareigas, į kurias skiriami ar paskirti asmenys turi atitikti šio straipsnio nustatytus kriterijus.

paskirtį ar veiklos pobūdį teikiantis būtinasias paslaugas ir priklausantis vienai iš šio įstatymo 1 priede nurodytų kategorijų, ir įtrauktas į Lietuvos Respublikos Vyriausybės tvirtinamą ypatingos svarbos subjektų sąrašą.

Rizika – gamtinio, techninio, socialinio ir (ar) kitokio pobūdžio veiksniai, dėl kurių gali kilti įvykis, ekstremalusis įvykis, ypatingas įvykis, ekstremalioji situacija ar krizė ir dėl to sutrikti arba nutrūkti būtinųjų paslaugų teikimas, kurių įvertis išreiškiamas per padarinių masto ir tikimybės jiems kilti santykį.

Rizikos vertinimas – rizikos veiksnių identifikavimo, analizės, jos masto ir įtakos gyvybiškai svarbių valstybės funkcijų atlikimui įvertinimo procesas.

Taip pat siekiant normų tarpusavio suderinamumo bei nuoseklumo, siūloma patikslinti civilinės saugos sąvokos apibrėžtį numatant atsparumo elementą: „Civilinė sauga – veikla, apimanti valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų, ūkio subjektų, nevyriausybinių organizacijų, gyventojų ir kitų šiame įstatyme nurodytų asmenų pasirengimą ekstremaliosioms situacijoms, veiksmus joms gresiant ar susidarius, ekstremaliųjų situacijų valdymą ir jų padarinių šalinimą, taip pat ypatingos svarbos subjektų pasirengimą užtikrinti atsparumą“.

KVCSĮ projektu siūloma tikslinti nuostatas, apibrėžiančias institucijų kompetenciją: papildyti KVCSĮ 7 straipsnį nustatant, kad Vyriausybė tvirtina ypatingos svarbos subjektų atsparumo stiprinimo gaires bei ypatingos svarbos subjektų sąrašą. Taip pat pakeisti minėto įstatymo 9 straipsnio 1 dalies 14 punktą papildomai nustatant, kad NKVC koordinuoja keitimąsi informacija, susijusia su ypatingos svarbos subjektų atsparumu, su ES valstybėmis narėmis, kitomis užsienio valstybėmis ir Europos Komisija, papildyti to paties straipsnio 1 dalį 18 punktu nustatant NKVC pareigą deleguoti savo atstovą (-us) į Ypatingos svarbos subjektų atsparumo klausimų grupę, kuri veikia kaip Europos Komisijos ekspertų grupė, ir dalyvauti jos veikloje. Taip pat siūloma papildyti 11 straipsnį nuostatomis, jog ministerijos teikia Vyriausybei pasiūlymus dėl ministerijai vadovaujančio ministro valdymo sričiai priskirtų juridinių asmenų, kitų organizacijų ar jų padalinių įtraukimo į ypatingos svarbos subjektų sąrašą; koordinuoja reikalavimų, nustatytų ministerijai vadovaujančio ministro valdymo sričiai priskirtiems ypatingos svarbos subjektams, įgyvendinimą; organizuoja ministerijai vadovaujančio ministro valdymo sričiai priskirto ypatingos svarbos subjekto jam nustatytų reikalavimų laikymosi audito atlikimą, o ministerijos vadovas atitinkamai tvirtina asmenų, dirbančių ministerijai vadovaujančio ministro valdymo sričiai priskirtame ypatingos svarbos subjekte ir (arba) su atsparumui užtikrinti ypatingos svarbos infrastruktūra, taip pat asmenų, kuriems dėl jiems priskirtų funkcijų ar pavesto darbo būtų suteikta teisė be palydos patekti prie ypatingos svarbos infrastruktūros ar priimti sprendimus dėl jos funkcionavimo, einamų pareigų sąrašą.

Atsižvelgus į tai, kad pagal KVCSĮ jau egzistuoja institucinis koordinavimo ir priežiūros mechanizmas, KVCSĮ projektu siūloma patikslinti KVCSĮ 12, 13, 21 ir 22 straipsnių nuostatas, susijusias su priežiūros institucijų kompetencija, ir nustatyti, kad Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos direktorius ar jo įgaliotas asmuo turi teisę Vyriausybės nustatyta tvarka duoti privalomus nurodymus valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms ir veiklos vykdytojams gerinti pasirengimą krizėms ir ekstremaliosioms situacijoms, įskaitant privalomus nurodymus ypatingos svarbos subjektams dėl jų atsparumo stiprinimo. Atitinkamai meras ar jo įgaliotas asmuo turėtų teisę Vyriausybės nustatyta tvarka duoti privalomus nurodymus savivaldybės teritorijoje esančioms kitoms įstaigoms ir ūkio subjektams gerinti pasirengimą ekstremaliosioms situacijoms, įskaitant privalomus nurodymus ypatingos svarbos subjektams, kurių valdoma ypatingos svarbos infrastruktūra yra mero vadovaujamos savivaldybės teritorijoje, dėl jų atsparumo stiprinimo. Savo ruožtu ministerijos koordinuotų savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų, ūkio subjektų ir veiklos vykdytojų pasirengimą ekstremaliosioms situacijoms ministras pavestose valdymo srityse, įskaitant ministro valdymo sričiai priskirtų ypatingos svarbos subjektų atsparumo stiprinimą. Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, išskyrus žvalgybos institucijas, ir veiklos vykdytojų pasirengimą krizėms ir ekstremaliosioms situacijoms, įskaitant ypatingos svarbos subjektų pasirengimą užtikrinti atsparumą, Vyriausybės nustatyta tvarka vertintų Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos, o savivaldybės

teritorijoje esančių kitų įstaigų ir ūkio subjektų pasirengimą ekstremaliosioms situacijoms, įskaitant ypatingos svarbos subjektų, kurių valdoma ypatingos svarbos infrastruktūra yra mero vadovaujamos savivaldybės teritorijoje, pasirengimą užtikrinti atsparumą, Vyriausybės nustatyta tvarka vertintų meras. Atitinkamai siekiant nuoseklesnio teisinio reguliavimo ir nuostatų tarpusavio koreliacijos, KVCSĮ 21 straipsnio 1 dalyje siūloma papildomai įrašyti, kad krizėms ir ekstremaliosioms situacijoms rengiamasi siekiant užtikrinti atsparumą.

KVCSĮ projektu siekiama ištaisyti teisinio reguliavimo spragą, susijusią su asmens sveikatos priežiūros įstaigų rengiamų ekstremaliųjų situacijų valdymo planų projektų derinimu. Šiuo metu asmens sveikatos priežiūros įstaigos ekstremaliųjų situacijų valdymo planų projektus turi derinti su vidaus reikalų ministro įgaliota institucija (t. y. su Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentu prie Vidaus reikalų ministerijos), nors pagal KVCSĮ 23 straipsnio 7 dalį asmens sveikatos priežiūros įstaigos tokius planus rengia ne pagal vidaus reikalų ministro, o pagal sveikatos apsaugos ministro nustatytą tvarką. Šiuo aspektu siūloma patikslinti KVCSĮ 23 straipsnio 7 dalį nustatant, kad asmens sveikatos priežiūros įstaigos ar visuomenės sveikatos priežiūros įstaigos vadovas sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka organizuoja asmens sveikatos priežiūros įstaigos ar visuomenės sveikatos priežiūros įstaigos ekstremaliųjų situacijų valdymo plano rengimą ir tvirtina šį planą, kurio projektas derinamas su Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija ar sveikatos apsaugos ministro įgaliota institucija. Atitinkamai KVCSĮ 23 straipsnio 9 dalyje būtų nustatyta, kad NKVC pagal kompetenciją koordinuoja valstybinių krizių ir ekstremaliųjų situacijų valdymo planų rengimą, taip pat vertina valstybės institucijų ir įstaigų krizių ir ekstremaliųjų situacijų valdymo planų atitiktį valstybiniam krizių ir ekstremaliųjų situacijų valdymo planams. Ministrui pavestoms valdymo sritims priskirtų valstybės institucijų ir įstaigų krizių ir ekstremaliųjų situacijų valdymo planų projektai derinami su šio ministro vadovaujama ministerija. Savivaldybių, kitų įstaigų, ūkio subjektų ir veiklos vykdytojų ekstremaliųjų situacijų valdymo planų projektai, išskyrus 23 straipsnio 7 dalyje nurodytą atvejį, derinami su Vidaus reikalų ministerija ar vidaus reikalų ministro įgaliota institucija.

KVCSĮ taip pat siūloma papildyti VI¹ skyriumi – atskiru ypatingos svarbos subjektų atsparumo užtikrinimo institutu. Šiame skyriuje būtų reglamentuojamas ypatingos svarbos subjektų nustatymas, reikalavimai ypatingos svarbos subjektams, asmenų, pretenduojančių eiti ar einančių pareigas ypatingos svarbos subjektuose, patikra, ypatingos svarbos subjektų priskyrimas Europos mastu ypač reikšmingiems ypatingos svarbos subjektams. Ministerija, kuriai vadovaujančio ministro valdymo sričiai priskirtas juridinis asmuo, kita organizacija ar jų padalinys, identifikuoję ypatingos svarbos subjektus atsižvelgdama į Vyriausybės patvirtintas ypatingos svarbos subjektų atsparumo stiprinimo gaires, nacionalinį galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos vertinimą ir keičiamo KVCSĮ 49¹ straipsnyje nurodytas sąlygas ir kriterijus. Vėliau ministerija pasiūlytų Vyriausybei atitinkamą juridinį asmenį, kitą organizaciją ar jų padalinį įtraukti į Vyriausybės tvirtinamą ypatingos svarbos subjektų sąrašą apie tai informuodama ir tą juridinį asmenį, kitą organizaciją ar jų padalinį. Savo ruožtu NKVC, kaip bendrasis kontaktinis punktas, apie identifikuosius ypatingos svarbos subjektus informuotų Lietuvos Respublikos kibernetinio saugumo įstatyme numatytą kompetentingą instituciją (Nacionalinį kibernetinio saugumo centrą prie Krašto apsaugos ministerijos), taip pat ypatingos svarbos subjektą apie jam taikomus KVCSĮ 49² straipsnyje nustatytus reikalavimus bei Europos Komisijai pateiktą informaciją apie būtinųjų paslaugų Lietuvos Respublikoje sąrašą ir ypatingos svarbos subjektų, teikiančių būtinąsias paslaugas ir atitinkančių šio įstatymo 1 priede nurodytą tam tikrą sektorių ir subsektorių, skaičių. Siūloma įstatyme nustatyti, kad ypatingos svarbos subjektų sąrašas sudaromas, taip pat ne rečiau kaip kas ketverius metus peržiūrimas ir atnaujinamas Vyriausybės patvirtintose ypatingos svarbos subjektų atsparumo stiprinimo gairėse nustatyta tvarka. Atitinkamai to paties straipsnio 6 dalyje siūloma aiškiai nurodyti iš CER direktyvos kylančią išimtį⁷ dėl subjektų, kuriems su CER direktyva susijusios atitinkamos nuostatos netaikomos, t. y. nustatyti,

⁷ Kaip numatyta CER direktyvos 1 straipsnio 6 dalyje, ši direktyva netaikoma viešojo administravimo subjektams, vykdančiams savo veiklą nacionalinio saugumo, viešojo saugumo, gynybos ar teisėsaugos srityse, įskaitant nusikalstamų veikų tyrimą, atskleidimą ir baudžiamąjį persekiojimą už jas.

kad ypatingos svarbos subjektams nepriskiriamos nacionalinį saugumą užtikrinančios institucijos, teisėsaugos institucijos ir teismai.

Pagal KVCSĮ projektu siūlomą KVCSĮ 49² straipsnį, ypatingos svarbos subjektas privalėtų ne vėliau kaip per 9 mėnesius nuo atitinkamos informacijos gavimo, o vėliau – prireikus, bet ne rečiau kaip kas ketverius metus, Vyriausybės patvirtintose ypatingos svarbos subjektų atsparumo stiprinimo gairėse nustatyta tvarka atlikti ypatingos svarbos subjekto rizikos vertinimą; imtis tinkamų ir proporcingų priemonių, kuriomis būtų užtikrintas jo atsparumas; parengti ir patvirtinti ypatingos svarbos subjekto atsparumo stiprinimo planą, kuriame būtų numatytos ypatingos svarbos subjekto atsparumo užtikrinimo priemonės (atsparumo užtikrinimo priemonės gali būti numatytos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių saugumo planuose arba ekstremaliųjų situacijų valdymo planuose, jeigu tokie privalo būti rengiami); paskirti kontaktinį asmenį ryšiams su ministerija, kuriai vadovaujančio ministro valdymo sričiai jis priskirtas, NKVC ir kitomis institucijomis palaikyti; ministerijos, kuriai vadovaujančio ministro valdymo sričiai priskirtas ypatingos svarbos subjektas, ir (arba) priežiūros institucijos prašymu ir per jos nurodytą terminą, kuris negali būti trumpesnis kaip 5 darbo dienos, pateikti informaciją, reikalingą ypatingos svarbos subjekto atsparumui įvertinti; auditoriaus, atliekančio ypatingos svarbos subjekto jam nustatytų reikalavimų laikymosi auditą, prašymu suteikti prieigą prie su būtinųjų paslaugų teikimu susijusios informacijos ir ypatingos svarbos infrastruktūros, taip pat per jo nurodytą terminą pašalinti nustatytus trūkumus ir ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo tokių trūkumų pašalinimo apie tai informuoti auditorių ir ministeriją, kuriai vadovaujančio ministro valdymo sričiai priskirtas ypatingos svarbos subjektas; per priežiūros institucijos nurodytą terminą pašalinti ypatingos svarbos subjekto atsparumo įvertinimo metu nustatytus trūkumus ir ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo tokių trūkumų pašalinimo apie tai informuoti priežiūros instituciją ir ministeriją, kuriai vadovaujančio ministro valdymo sričiai priskirtas ypatingos svarbos subjektas; Vyriausybės nustatyta tvarka pranešti ministerijai, kuriai vadovaujančio ministro valdymo sričiai jis priskirtas, ir NKVC apie įvykį, ekstremalių įvykį, ypatingą įvykį, ekstremaliąją situaciją ar krizę, kurie sutrikdo arba gali sutrikdyti būtinąsias paslaugas teikimą, nurodydamas numanomą to priežastį ir galimus padarinius bei visą informaciją, reikalingą tarpvalstybiniam poveikiui nustatyti; ne vėliau kaip per 30 dienų nuo įvykio, ekstremaliojo įvykio, ypatingo įvykio, ekstremaliosios situacijos ar krizės likvidavimo ar padarinių pašalinimo pateikti atitinkamai ministerijai ir NKVC ataskaitą.

Pažymėtina, kad pagal NSUSOAĮ 17 straipsnį nustatyti gana griežti asmenų, pretenduojančių eiti ar einančių pareigas nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbiose įmonėse, atitikties reikalavimai. Manytina, kad nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbiose įmonėse jų ir toliau turėtų būti laikomasi, o ypatingos svarbos subjektuose, kurie nepriklauso nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbioms įmonėms, kaip kad numatyta CER direktyvos 14 straipsnyje, pakaktų asmens teistumo patikros. KVCSĮ projektu siūloma KVCSĮ 49³ straipsnyje įtvirtinti, kad ministerija, kuriai vadovaujančio ministro valdymo sričiai priskirtas ypatingos svarbos subjektas (išskyrus ypatingos svarbos subjektus, priskiriamus nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbioms įmonėms pagal NSUSOAĮ), nustato asmenų, dirbančių ypatingos svarbos subjekte ir (arba) su atsparumui užtikrinti ypatingos svarbos infrastruktūra, taip pat asmenų, kuriems dėl jiems priskirtų funkcijų ar pavesto darbo būtų suteikta teisė be palydos patekti prie ypatingos svarbos infrastruktūros ar priimti sprendimus dėl jos funkcionavimo, einamų pareigų sąrašą (toliau – Pareigų sąrašas), kuriame nurodo pareigas, į kurias skiriami ar paskirti asmenys turi atitikti šio straipsnio 2 dalyje nustatytus kriterijus. Į Pareigų sąrašą nurodytas pareigas negali būti skiriamas arba paskirtas asmuo negali eiti Pareigų sąrašą nurodytų pareigų, jeigu asmuo įsisteisėjęs teismo nuosprendžiu yra pripažintas kaltu dėl sunkaus ar labai sunkaus nusikaltimo nuosavybei, turtinėms teisėms ir turtiniams interesams, ekonomikai ir verslo tvarkai, finansų sistemai, valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams, visuomenės saugumui ar dėl bet kurio iš šių nusikaltimų atitinkančios nusikalstamos veikos pagal kitų valstybių baudžiamuosius įstatymus ir turi neišnykusį ar nepanaikintą teistumą. Asmenų patikrai *mutatis mutandis* būtų taikoma NSUSOAĮ 17 straipsnyje nustatyta tvarka. Atitinkamai KVCSĮ 49³ straipsnio 4 dalyje siūloma numatyti, kad valstybės institucijos, vykdydamos asmenų,

pretenduojančių eiti pareigas ypatingos svarbos subjektuose, tikrinimą, renkamus asmens duomenis tvarko nacionalinio saugumo ar gynybos tikslais Lietuvos Respublikos asmens duomenų, tvarkomų nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas, bausmių vykdymo arba nacionalinio saugumo ar gynybos tikslais, teisinės apsaugos įstatyme ir šiame įstatyme nustatyta tvarka.

KVCSĮ 49⁴ straipsnyje siūloma numatyti Europos mastu ypač reikšmingų ypatingos svarbos subjektų nustatymo tvarką ir jiems taikomus reikalavimus. Ypatingos svarbos subjektas, gavęs šio NKVCSĮ 49¹ straipsnio 4 dalies 1 punkto b papunktyje nurodytą pranešimą, ne vėliau kaip per 10 darbo dienų privalėtų informuoti ministeriją, kuriai vadovaujančio ministro valdymo sričiai jis priskirtas, ir NKVC apie tai, kad jis teikia tas pačias arba panašias būtinąsias paslaugas bent šešioms valstybėms narėms arba šešiose ar daugiau valstybių narių, nurodydamas, kokias būtinąsias paslaugas jis teikia ir kokioms (-iose) valstybėms (-ėse) narėms (-ėse). NKVC atitinkamai privalėtų nedelsdamas, bet ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo šio straipsnio 1 dalyje nurodytos informacijos gavimo, ją pateikti Europos Komisijai kartu su konkrečių ypatingos svarbos subjektų sąrašu; ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo Europos Komisijos pranešimo, kad ypatingos svarbos subjektas laikomas Europos mastu ypač reikšmingu ypatingos svarbos subjektu, gavimo, šią informaciją pateikti ypatingos svarbos subjektui, informuodamas apie jam taikomus reikalavimus; konsultacijų su Europos Komisija metu Europos Komisijai pranešti, jei paslaugas, kurias ypatingos svarbos subjektas teikia Lietuvos Respublikai ar jos teritorijoje, NKVC laiko būtinosiomis paslaugomis; Europos Komisijos arba vienos iš valstybių narių, kurioms ar kuriose teikiama būtinoji paslauga, prašymu pateikti informaciją, susijusią su ypatingos svarbos subjekto rizikos vertinimu, atsparumo užtikrinimo priemonių sąrašą, informaciją apie priežiūros veiksmus, kurių imtasi siekiant užtikrinti ypatingos svarbos subjektui nustatytų reikalavimų laikymąsi, bei atsakomybės už reikalavimų, susijusių su ypatingos svarbos subjektų atsparumo užtikrinimu, nevykdymą, taikymą; taip pat Europos Komisijos nustatyta tvarka, atsižvelgdamas į Europos Komisijos organizuojamų patariamųjų misijų specifiką, pateikti Europos Komisijai patariamųjų misijų dalyvių kandidatūras. Pažymėtina, kad Europos mastu ypač reikšmingas ypatingos svarbos subjektas Europos Komisijos organizuojamų patariamųjų misijų metu jų dalyviams privalėtų suteikti prieigą prie su būtinųjų paslaugų teikimu susijusios informacijos ir ypatingos svarbos infrastruktūros.

KVCSĮ projektu siūloma pakeisti KVCSĮ 52 straipsnį detalizuojant NKVC koordinuojamo tarptautinio bendradarbiavimo aspektus ir atsižvelgus į galimus trikdomojo poveikio tarpvalstybinius padarinius patikslinti, kad NKVC informacijos teikimas neapsiriboja tik kaimyninėmis valstybėmis – t. y. kilus krizei, gresiant ar susidarius ekstremaliajai situacijai, dėl kurių gali kilti pavojus užsienio valstybių gyventojams ir aplinkai, NKVC užsienio valstybių reagavimo į nelaimės koordinavimo centrams ir Europos Komisijai teikia informaciją apie krizę, gresiančią ar susidariusią ekstremaliąją situaciją ir dėl jų kilusius pavojus, jeigu kiti įstatymai, Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys ar tarptautiniai susitarimai nenustato kitaip.

KVCSĮ papildomas nauju 1 priedu, kuriame nurodyti konkretūs sektoriai, subsektoriai ir subjektų kategorijos – šiuo priedu turės būti vadovaujamasi atliekant rizikos vertinimą ir identifikuojant ypatingos svarbos subjektus. Įgyvendinamus ES teisės aktus atitinkamai siūlytina nurodyti KVCSĮ 2 priede papildant jų sąrašą nuoroda į CER direktyvą.

ANK projektu siūloma įvertinti atsakomybės taikymą proporcingumo požiūriu ir ANK 12 straipsnyje atsisakyti 526 straipsnio 1 dalies kaip mažai pavojingos administracinio nusižengimo požymių turinčios veikos, sistemiskai peržiūrėti ANK 526 straipsnio sankcijas atsisakant įspėjimo ir padidinant žemutinę bei viršutinę baudų ribas ir papildyti atskira nusižengimo sudėtimi, kad būtų nustatyta administracinė atsakomybė už reikalavimų, susijusių su ypatingos svarbos subjektų atsparumo užtikrinimu, nevykdymą. Pagal ANK projektą KVCSĮ arba kitų krizių valdymą ir civilinę saugą reglamentuojančių teisės aktų nevykdymas ar pažeidimas, išskyrus 526 straipsnio 3, 4 dalyse numatytus administracinius nusižengimus, užtrauktų baudą asmenims nuo šešiasdešimt iki vieno šimto dvidešimt eurų ir baudą juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims – nuo vieno šimto dvidešimt iki dviejų šimtų keturiasdešimt eurų (administracinis nusižengimas, padarytas

pakartotinai, užtrauktų baudą asmenims nuo devyniasdešimt iki vieno šimto aštuoniasdešimt eurų ir juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims – nuo vieno šimto aštuoniasdešimt iki trijų šimtų šešiasdešimt eurų). Reikalavimų, susijusių su ypatingos svarbos subjektų atsparumo užtikrinimu, nevykdymas užtrauktų baudą juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims nuo dviejų šimtų keturiasdešimt iki keturių šimtų aštuoniasdešimt eurų (toks administracinis nusižengimas, padarytas pakartotinai, užtrauktų baudą juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims nuo trijų šimtų dvidešimt iki šešių šimtų keturiasdešimt eurų). Atitinkamai ANK 589 straipsnyje redakciniu techniniu požiūriu patikslintos nuorodos į ANK 526 straipsnio dalis.

Pažymėtina, kad nuo 2024 m. spalio 18 d. ir 2024 m. lapkričio 1 d. įsigalioja atitinkami ANK 589 straipsnio pakeitimai, todėl, remiantis Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298, 139 punktu (jeigu teisės aktas buvo pakeistas ir pakeitimai dar neįsigalioję, tačiau reikia keisti kai kuriuos neįsigaliojusio teisės akto straipsnius, jų dalis ar punktus, tokiu atveju keičiamas dar neįsigaliojęs teisės aktas), kartu parengti ANK Nr. XIV-2904 pakeitimo projektas ir ANK Nr. XIV-2916 pakeitimo projektas siekiant sistemškai suderinti ANK projekte siūlomus 589 straipsnio 49 punkto pakeitimus, susijusius su atitinkamomis nuorodomis į ANK straipsnius, bei ištaisyti techninę klaidą, atsiradusią Seimui priėmus ANK pakeitimo įstatymą Nr. XIV-2916, kuriame neatsispindi 2024 m. spalio 18 d. priimti ANK 479, 480, 589 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo Nr. XIV-2904 pakeitimai.

BK projektu siūloma patikslinti BK 285 straipsnį, numatantį baudžiamąją atsakomybę už melagingą pranešimą apie visuomenei gresiantį pavojų ar ištikusią nelaimę, t. y. nustatyti, kad atsakomybė taikoma ir tais atvejais, kai melagingai pranešama ar paskleidžiama žinia ne tik apie visuomenei, valstybinės reikšmės objektui, bet ypatingos svarbos subjektui gresiantį pavojų arba didelę nelaimę. Kartu redakciniu techniniu požiūriu siūloma atsakyti nebeaktualios nuorodos į Civilinės saugos įstatymą.

Tiek ANK projekte, tiek BK projekte taip pat tikslinami kodeksų priedai, numatantys įgyvendinamus ES teisės aktus, pateikiant nuorodas į CER direktyvą.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Priėmus Įstatymus neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Priimti Įstatymai neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Priimti Įstatymai neigiamos įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės. Investicijos ar papildomos išlaidos, kurių gali prireikti paslaugų operatoriams įgyvendinant reikalavimus, būtų pateisinamos veiklos tęstinumo ir paslaugų teikimo užtikrinimo požiūriu, nes padarinių, kurie galėtų atsirasti dėl didelio masto sutrikimų, kaštai, tikėtina, būtų gerokai didesni.

8. Ar įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Siekiant Įstatymus inkorporuoti į teisinę sistemą kitų įstatymų keisti nereikės.

10. Įstatymų projektų atitiktis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams, įstatymų projektų sąvokų ir jas įvardijančių terminų įvertinimas Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Siūlomos naujos sąvokos bus įvertintos Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

Įstatymų projektai neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir ES dokumentams.

12. Įstatymams įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, juos priimti turintys subjektai.

Priėmus Įstatymus, reikės parengti:

1) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. gruodžio 29 d. nutarimo Nr. 1317 „Dėl Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo įgyvendinimo“ pakeitimo projektą;

2) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. rugpjūčio 17 d. nutarimo Nr. 943 „Dėl Europos ypatingos svarbos infrastruktūros objektų nustatymo, priskyrimo šiems objektams ir jų saugumui užtikrinti būtinų priemonių parengimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pripažinimo netekusiu galios projektą;

3) Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Ypatingos svarbos subjektų atsparumo stiprinimo gairių patvirtinimo“ projektą;

4) Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Ypatingos svarbos subjektų sąrašo patvirtinimo“ projektą;

5) Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Nacionalinio galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ projektą;

6) Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Krizių valdymo ir civilinės saugos būklės įvertinimo, valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, veiklos vykdytojų, kitų įstaigų ir ūkio subjektų pasirengimo krizėms ir ekstremaliosioms situacijoms vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ projektą;

7) ministrų pagal valdymo sritį įsakymų projektus dėl asmenų, dirbančių ministerijai vadovaujančio ministro valdymo sričiai priskirtame ypatingos svarbos subjekte, kuriems dėl jiems priskirtų funkcijų ar pavesto darbo būtų suteikta teisė be palydos patekti prie ypatingos svarbos infrastruktūros, einamų pareigų sąrašų patvirtinimo.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais).

Įstatymų projektams įgyvendinti papildomų biudžeto lėšų nereikės. Tikėtina, kad tam tikrų lėšų poreikį turės nusimatyti įmonės dėl konkrečių priemonių, reikalingų su jų atsparumo užtikrinimu susijusiems reikalavimams įgyvendinti, jeigu tokių priemonių iki siūlomų pakeitimų neįsigyta ir (ar) nesuplanuota.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Įstatymų projektų rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

Reikšminiai Įstatymų projektų žodžiai, kurių reikia jiems įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, yra „atsparumas“, „civilinė sauga“, „ekstremalioji situacija“, „ypatingos svarbos subjektas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Kaip numatyta CER direktyvoje, valstybės narės ne vėliau kaip iki 2024 m. spalio 17 d. priima ir paskelbia nuostatas, būtinas, kad būtų laikomasi šios direktyvos (CER direktyvos nuostatos taikomos nuo 2024 m. spalio 18 d.). Ypatingos svarbos subjektų atsparumo didinimo strategiją kiekviena valstybė narė turi priimti ne vėliau kaip 2026 m. sausio 17 d., o KVCSI projekto priede išdėstytų sektorių ir subsektorių ypatingos svarbos subjektai turi būti identifikuoti ne vėliau kaip 2026 m. liepos 17 d. Taigi Ypatingos svarbos subjektų atsparumo stiprinimo gairėms ir ypatingos svarbos subjektų sąrašui sudaryti yra nustatyti ilgesni terminai (iki 2026 m.). Atsižvelgus į tai, kas išdėstyta, įstatymas turi būti priimtas iki CER direktyvoje nurodyto termino, tačiau kol nėra nustatytų ypatingos svarbos subjektų, nebus ir jiems kylančių pareigų bei atsakomybės už jų nesilaikymą.

Siekiant sklandesnio CER direktyvos nuostatų įgyvendinimo nacionalinėje teisėje, numatoma, kad KVCSI turėtų įsigaliooti kartu su CER direktyvos taikymo pradžia. Lietuvos Respublikos Vyriausybė iki 2026 m. sausio 16 d. priims ypatingos svarbos subjektų atsparumo stiprinimo gaires, o ypatingos svarbos subjektų sąrašą numatoma patvirtinti ne vėliau kaip 2026 m. gegužės 16 d. Atitinkamai ministrai, kurių valdymo sritims priskirtini ypatingos svarbos subjektai, turės laiko (iki 2026 m. liepos 16 d.) priimti šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus, susijusius su asmenų, dirbančių ministerijai vadovaujančio ministro valdymo sričiai priskirtame ypatingos svarbos subjekte ir (arba) su atsparumui užtikrinti ypatingos svarbos infrastruktūra, taip pat asmenų, kuriems dėl jiems priskirtų funkcijų ar pavesto darbo būtų suteikta teisė be palydos patekti prie ypatingos svarbos infrastruktūros ar priimti sprendimus dėl jos funkcionavimo, einamų pareigų sąrašo patvirtinimu.
